

Trygghetspunkter

Erik Flink, projektledare MSB

4 NYHETERNA Start Nöje Sport Nyhetsmorgon

Senaste nytt Inrikes Utrikes Politik Ekonomi Brotts och straff Klimat Tech Väder

00:03 -00:57

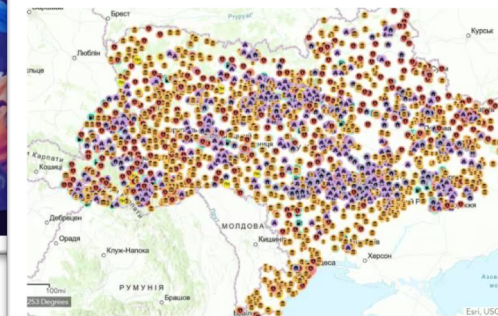
LIP STILIP BORUCZ | filip.stiller.borucz | Inga undertexter

100 000 på flykt – dödssiffran stiger: "Enorm förödelse"

Zelenskyj: I usentals "oövervinnerliga punkter" förbereda för långvarigt strömavbrott

KATERYNA TYSHCHENKO - TISDAGEN DEN 22 NOVEMBER 2022, 22:01

Mer än 4 000 "Oövervinnerliga platser" har satts upp i Ukraina. De kommer att aktiveras i händelse av ett långvarigt strömavbrott på grund av eventuella framtida massiva ryska attacker mot energinfrastruktur.

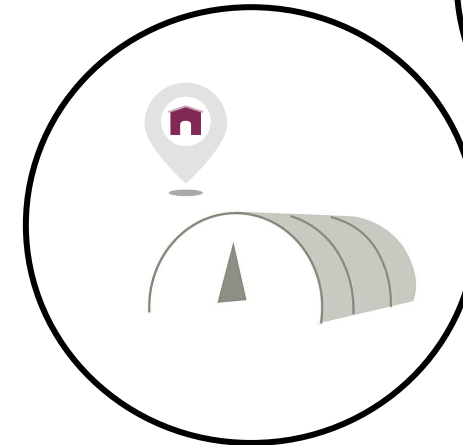

Varför och när?

Trygghetspunkt?

Projekt 2024-25

MSB:s projekt för att stärka utvecklingen av trygghetspunkter och temporära samlingsplatser

Vad?

Förväntat resultat: Projektet ska bidra till en stärkt förmåga i kommunerna att möta människors basala behov av exempelvis förnödenheter, tak över huvudet och möjlighet till information och kommunikation vid fredstida kriser, höjd beredskap och ytterst krig.

Tidperiod: Projektet löper över 2024 och 2025.

Ingångsvärden till projektet (2023)

- **Kommunbesök och Handbok i civil beredskap för kommuner**
- **Försämrat omvärldsläge**
Ukraina, klimatförändringar etc.
- **Utredningar och regeringsuppdrag**
Kraftsamling, Framåtanda, stärkt skydd för civilbefolkningen vid höjd beredskap
- **Andra myndigheters arbeten**
Energimyndighetens investeringsstöd för kommunal beredskap (2025)
Statens jordbruksverk och Livsmedelsverket, regeringsuppdrag *Åtgärder vid en bristsituation i livsmedelskedjan*
- **"LEH-utredningen"** (Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig, SOU 2024:65)
Kommuner och regioners grundläggande ansvar inför och under fredstida kriser och höjd beredskap
- **Erfarenheter internationellt**
Kriget Ukraina, skogsbränder i Kanada, översvämning Norge, MSB:s internationella insatsverksamhet m.m.
- **Erfarenheter nationellt**
Skogsbränder, snö, stormar, pandemin m.m.
- ...

Behovet i kommunerna

Flertalet kommunerna arbetar med att utveckla trygghetspunkter

- ❖ I flertalet kommuner pågår ett utvecklingsarbete med trygghetspunkter. Kommunerna har ”varianter” av trygghetspunkter på plats, så som definieras inledningsvis i enkäten; SOT-punkt, krispunkt, värmestuga. Andra benämningar som förekommer i svaren är krisstödcentrum och informationspunkter.
- ❖ 10% av kommunerna arbetar inte med att utveckla trygghetspunkter. Denna siffra kan vara något högre om vi antar att de kommuner som har ett utvecklingsarbete igång är mer benägna att svara på enkäten än de som inte har det.

Otydlighet i förväntningar och begrepp är en utmaning

- ❖ Det finns behov av ökad tydlighet i förväntningar och krav från statligt håll. Kommunerna önskar tydligare vägledningar och riktlinjer, samt att det blir tydligare vad som är en rimlig nivå utifrån olika förutsättningar och resurser.
- ❖ Det finns en otydlighet i begreppet trygghetspunkt – vad bör finnas på plats för att det ska få kallas en trygghetspunkt? Hur ska den vara rustad? Vilka funktioner? etc. Olika begrepp för vad en trygghetspunkt är, försvårar kommunikationen mellan kommuner och mellan kommun och medborgare.

Behov av stöd

- ❖ Det behövs utbildnings- och informationsmaterial anpassat för olika roller och nivåer. Detta inkluderar material för politiker och personer på ledningsnivå som behöver få en förståelse för arbetet och vilka resurser som krävs.
- ❖ Det behövs forum/möjligheter till erfarenhetsutbyte och att få ta del av goda exempel från andra kommuner. Något att fundera över är hur ett sådant erfarenhetsutbyte kan underlättas, exempelvis i form av en gemensam kommunikationsplattform.

Hur?

- Likvärdig över hela landet – Alla invånare och behövande får samma tillgång till trygghetspunkter, oavsett var de bor.
2. Tydlig och konkret – Både för kommuner som ansvarar för implementeringen och för människorna som ska använda dem.
  3. Praktiskt genomförbar – Modellen är designad för att fungera även i mindre resursstarka kommuner och under långsiktiga kriser.

Leveranser

2024

Konkreta stöd

Stöd för planering av bemanning på trygghetspunkt

Det här dokumentet vänder sig till dig som arbetar med kommunala trygghetspunkter och vill ha stöd i att kunna bemanna trygghetspunkter effektivt och med rätt kompetens. Stödet är generiskt och utgår från en trygghetspunkt som täcker människas basbehov i form av information, värme, vatten och kommunikation.

□ Analysera personalbehov

En grundförståelse för att kunna bemanna trygghetspunkten är att veta hur behovet av personal ser ut. Behovet styrs av vad som på trygghetspunkten, vilken service som trygghetspunkten ska kunna ge och vilka som kan komma att använda trygghetspunkten.

Fundera över:

- Vilka funktioner skulle kunna finnas till behov av trygghetspunkt i din kommun? Som hjälp kan du t.ex. använda kommunens risk- och sårbarhetsanalys eller riskanalysen i [Hälsö och kommunal beredskapsplan](#).
- Har många personer kommit till och från vil behövs nytt trygghetspunkter? Tänk på att det kan dröja sig mellan olika typer av händelser.
- Har du tillräckligt i befärdningen av och har du den nödvärnade behovet av stöd och kompetens hos personal?
- Finns det andra särskilda förhållanden att ta hänsyn till?

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Stöd för robust kommunikation på trygghetspunkt

När en samhällslösning inträffar är behovet av information stort i lösligheten att kommunicera med omvärlden är kritisk och det behövs tillgängliga och tillförlitliga system för kommunikation med kommunens ledning, andra kommunala verksamheter och andra aktörer samt för att stödja de personer som besöker trygghetspunkten. Att ha robusta och tillförlitliga kommunikationer är extra viktigt då olika hotaktörer kan försöka utnyttja sårbarheter för att sprida desinformation.

Det här dokumentet vänder sig till dig som arbetar med trygghetspunkter i en kommun och ger grundläggande information om vilken förståelse som trygghetspunkten behöver ha när det gäller elektronisk kommunikation. Måstadekretter och frågor som är bra att diskutera och besvara för att skapa en god förståelse.

Bakgrund

Det finns i dagligt taget krav på kommunerna om hur trygghetspunkter ska byggas. Lag (2006:54) om kommunerna och regionerna skyddar sårbarhet och säkerhet i kritiska funktioner och höjd beredskap, LEH, har kommunerna ett geografiskt ansvar som innebär att kommunerna ska verka för säkerhet av kritiska funktioner och information till allmänheten.

En sårbarhet är alltså dessa krav är en sårbar trygghetspunkt är allmänheten kan vänta sig vil en samhällslösning för att få information men också kunna finnas kontakt med omvärlden.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

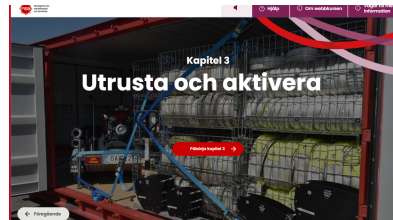
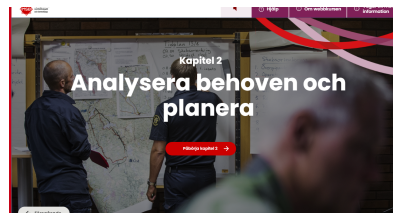
Händelsebaserat diskussionsunderlag för trygghetspunkter

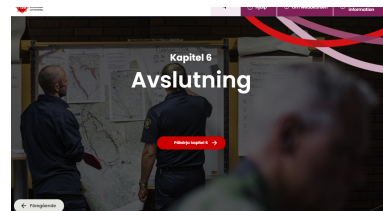
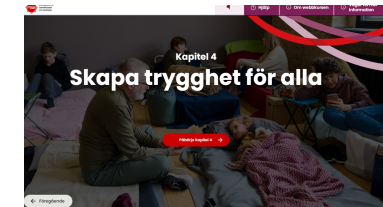
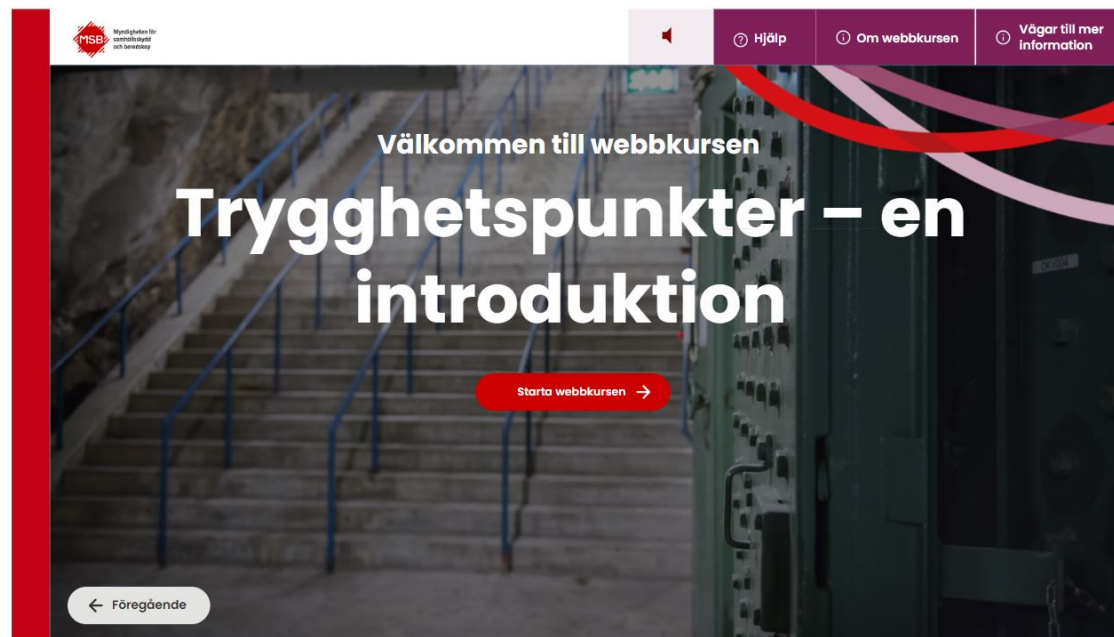
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Leverans 2024 – introduktionsutbildning

meny

http://demo.houdini.se/msb/msb_trygghetspunkter/demo/241210/

Vägledning och definition

FHS/CTSS

2024-11-29

stort sett resonerar kommunerna kring att hemmet förbryningsvis ska vara den bästa platsen att övernattna i. Kommunikationskanalerna kan dock gå till en trygghetspunkt just för att få information, ladda sin mobiltelefon eller dylikt.

1.2.2. Funktioner på trygghetspunkter

Funktionerna som kommunerna planerar för att trygghetspunkterna ska erbjuda ligger i linje med den definition av trygghetspunkt som MSB använder i denna vägledning

Möjlighet för allmänheten att:

- Få information
- Ringe 112
- Värma sig
- Hitta dricksvattnet
- Ladda sin mobiltelefon samt andra elektroniska apparater
- Få kaffe/te samt ha möjlighet till att kanna värma enkla maträtter
- Få tillgång till toalett och i vissa kommuner duschmöjligheter
- Få första hjälpen och enkla sjukvård
- Få hjälp till krisstöd
- Få hänvisat till krisstöd

Endast ett fåtal kommuner har i dagligt läge planerat för övernattnings- eller vila på sina trygghetspunkter. De kommuner som har planerat för detta har begränsat med sängplatser i kommunens planer i nuläget inte för att servera matlådor på trygghetspunkterna.

1.2.3. Lokaler

Gällande lokaler har majoriteten av kommunerna främst planerat för att använda sig av kommunala lokaler men även till viss del av privata lokaler. Bland annat till exempel i skolor, bibliotek, kyrkor, ungdomscentrum, idrottsanläggningar, etc.

Trygghetspunkter – Nuläge Sverige

Underlag till vägledning

Upplägg vägledning

1. Introduktion (CTSS/MSB) (1)
2. Vad är en trygghetspunkt? (CTSS) (3)
3. Erfarenheter och lärdomar (CTSS) (10-15)
4. Tvärgående perspektiv (CTSS) (5)
5. Platsen
6. Kommunikationer (Combitech/CTSS)
7. Skydd mot väder och vind
8. El och reservkraft
9. Vatten
10. Sanitära faciliteter
11. Mat
12. Övernattnings
13. Personalförsörjning (Combitech)
14. Uppstart och avslut
15. Checklista: tänk på det här (CTSS)
16. Övning (CTSS/MSB)
17. Ytterligare stöd (CTSS/MSB)

FHS/CTSS

Datum
2024-10-30

Sida 1 (16)

Om än sms- och internetberoende varningssystem har varit mycket användbara finns emellertid vissa begränsningar i att de även kan vara långsamma, hackas. Ett mer robust system som också har använts i Ukraina är cell broadcast. Sverige flyter appar och sociala medier också en viktig funktion i att varna allmänheten. Trots detta förordar både MSB och SOS Alarm att införandet av cell broadcast, som inte är beroende av begränsningar i mobilnätet, skulle kunna minska risken för fördröjningar och överbelastning av mobilnätet vid massmeddelade avgränsat område. Enligt MSB och SOS Alarm skulle införandet av ytterligare informationskanal även kunna förbättra det traditionella svenska flygvarnings-

1.3. Skydd och nödbostäder via EU

I arbetet med platsbyråder liknande trygghetspunkter har Sverige stor erfarenhet av att internationella insatser och har fått flera EU-finansierade uppdrag för att utveckla emergency shelter capacity. Syftet med denna kapacitet är att bistå människor som drabbats i katastrofer eller krig med säkra, temporära shelters (hädnätter "skydd och nödbostäder").⁴⁹ Uppdraget är att utveckla och förvalta dessa skydd och nödbostäder genom under EU:s gemensamma beredskap inom resceEU, vilka är snabbt tillgängliga genom civilskyddsmekanism när medlemsländernas egna resurser inte räcker till.⁵⁰

Inom ramen för resceEU-programmet har EU byggt upp en stor nödreserv av skydd och tillfälliga nödbostäder, med en kapacitet för omkring 36 000 personer. Denna reserv inkluderar grundläggande faciliteter som toaletter, duschar, matlagningsplatser eller hygienamma ytor, ofta anpassade för barn.⁵¹ Reservens beståndsdelar är även grundläggande hygienartiklar och tillfälliga sovplatser, såsom sängar till människor på flykt i tillfälliga mottagningscenter. De mobila enheterna, inklusive fullt utrustade boendeplatser eller nödtält, kan även användas som dagcenter eller "värmpunkter" dit drabbade kan söka sig för att få information, dricka något varmt, ladda sina telefoner och leka med sina barn.⁵²

1.3.1. Vinteranpassade nödbostäder i Ukraina

Efter Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina identifierade EU ett akut behov av skydd och nödbostäder, och i mars 2022 fick MSB i uppdrag att utveckla en tillfällig kapacitet för att stötta ukrainska flyktingar, med särskilt fokus på äldre, kvinnor och barn. Projektet inkluderade inte bara nödbostäder, utan även tillhörande utrustning som sängar.

⁴⁹ CIVIL PROTECTION OF POPULATION IN WAR CONDITIONS: EXPERIENCE OF THE STATE EMERGENCY SERVICE OF UKRAINE. The State Emergency Service of Ukraine. <https://www.se.gov.ua/en/ukrainian-aid-shelter-and-settlements-en>

⁵⁰ MSB Slutliga erfarenhetsrapport Ukraina. / <https://www.sve.se/trygghetspunkter-2024>

⁵¹ <https://www.resce.europa.eu/en/operations/international-operations/en-preparedness-for-providing-emergency-shelter-to-persons-affected-by-disasters-2024/>

⁵² https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/news-stories/news/rescue-supporting-development-new-combitech-shelters-reserve-0111-million-2024-04-29_en

Trygghetspunkter – erfarenheter och lärdomar

Underlag till vägledning

En bemannad plats i kommunens regi dit människor kan vända sig för att få:

1. Skydd mot väderpåverkan
2. Information om vad som har hänt och samhällets åtgärder.
3. Dricksvatten
4. Varmt vatten till ex. medhavd välling och frystorkad mat. Kaffe, te och ex. nyponsoppa bör finnas på plats.
5. Möjlighet att ladda telefon och elektronik
6. Tillgång till första hjälpen-kit
7. Tillgång till toalett
8. Ljus (ljuskällor/belysning förutsättning för att kunna ge info, trygghet).
9. Information om närmaste öppna skyddsrum, apotek, drivmedel, sjukvårdsmottagning och livsmedelsbutik. Hänvisning till krisstöd. Även hänvisning till sov-, matmöjligheter vid längre händelser.
10. Kunna larma 112

Lokalisering och antal

Var ska de ligga?

- Nära lokala knutpunkter. Detta för att en stor andel av kommuns invånare bör ha någorlunda nära till en trygghetspunkt.
- Närhet till skyddsrum är ett plus men inget krav.

Hur många?

- Få är bättre än inga alls. Tanken är att människor stannar under en kortvarig period (timmar).

Användning

Trygghetspunkter öppnas vid behov under fredstida krishändelser, höjd beredskap och krig.

Tanken är att människor stannar under en kortvarig period (timmar).

Tryggheten som platsen ska erbjuda bör ligga samlat. Detta för att underlätta för ex. äldre personer eller funktionsnedsatta.

Förslagetets bakgrund och konsekvenser

- Människors behov i fokus
- Erfarenheter från Ukraina
- Genomförbarhet för kommunerna (basplatta)
- Robusthet
- Konkret
- Hela landet

MSB.se/trygghetspunkter

Kommunikation – högt intresse

Dagens Samhälle Prenumerera

Säkerhet och beredskap

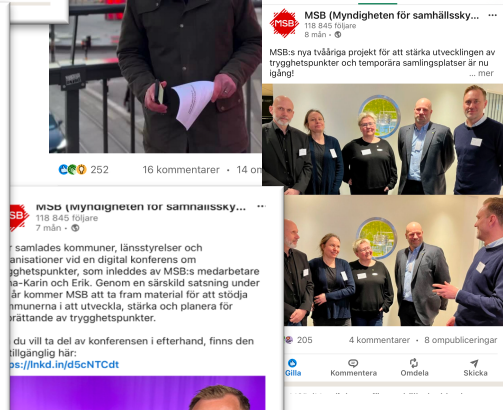
Ukraina visar vägen för trygghetspunkter

Publicerad: 19 november 2024, 14:27

MSB stöttar kommuner som förbereder trygghetspunkter för sina invånare. Elin Wolf är biträdande projektledare. Foto: MSB, Drago Prvulovic/TT

Erfarenheter från kriget i Ukraina visar vad som är extra viktigt när människor söker sig till trygghetspunkter.
– De kommer inte i första hand för att värma sig, säger Elin Wolf, strategisk utvecklare på

Vi vill göra detta tillsammans!

Tack

[MSB.se/trygghetspunkter](https://www.msb.se/trygghetspunkter)